

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
16 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskajoji so
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske
ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Vojne Krajine ni več.

V Zagrebu je veliko veselje. Svetli cesar so osrečili naše brate Hrvate s pismom, v katerem določujejo, da vojna Krajina pripade s 1. avgustom zemlji hrvatski, da neha biti neposrednja podložnica vojnega ministerstva, da bo Krajina odslej volila poslance v hrvatski sabor in da bo zastopana po hrvaških poslancih tudi v državnem zboru ogerskem. Kar so Hrvatje tako željno pričakovali, vtelesenje granice v hrvatsko zemljo, to se jim je zdaj izpolnilo.

Veseli bodo tega v prvi vrsti graničarji sami, kajti še le odslej postanejo enakopravni državljani, ker se bodo smeli udeleževati postavodaje ter bodo uživali ustavne pravice, ker bodo rešeni dosedanjega strogo vojaškega povelja. Ko je bilo enkrat sklenjeno, da se ima Krajina razvojačiti (na to so silili naj več Madjari, ker so se bali 100.000 graničarskih vojakov), bilo je že najbolje, da se stvar izvrši hitro; pa to se ni zgodilo, ampak polagoma se je razvojačil kos za kosom, banaška in belovarska granica bili ste razvojačeni kmalo; ogulinska, ličanska, banovska in drugi polki pa so morali čakati do zdaj. To dvomno stanje med vojaško in civilno oblastjo bilo je dovolj sitno; toraj so graničarji gotovo veseli, da se združijo z materno zemljo hrvatsko, kjer bodo stopili izpod vojaškega klobuka v kolo slovanskih bratov, ter se radovali samouprave in ustavnosti hrvatske. Vesel in važen pa je ta dogodek za celo hrvaško deželo, za trojedino kraljevino, ker jej priraste velik kos zemlje. Dozdaj je štela Hrvatska z belovarsko

granico vred, ki je bila že prej razvojačena, nekaj čez en milijon prebivalcev, sedaj jih pridobi zopet kakih 700.000, tako da bo Hrvatska — brez Dalmacije — štela okoli dveh milijonov prebivalcev. Če je Hrvaška — Slavonija že zdaj zavzemala važno mesto v Avstriji, ter si vedela ohraniti samoupravo, koliko lažje bo zdaj to storila, ko je toliko povečana! Veči in močnejši ko je Hrvatska, toliko več upliva ima po naravnih zakonih na sosedne slovanske dežele, na Kranjsko in Štajersko, na Primorje in Dalmacijo, na Bosno in Hercegovino. Krepka in samostojna Hrvatska je početek in središče jugoslovanskega kraljestva pod slavnim žezlom Habsburžanov. Sanje Veliko-Hrvatov niso tako prazne, kakor se je mislilo: Teža povečane in samostojne Hrvatske bo k sebi potegnila kmalo tudi Dalmacijo, pozneje Bosno in Hercegovino, in naposled tudi slovenske pokrajine: spodnjo Štajersko, Kranjsko in Primorsko, ter iz vseh teh dežel postala bo ena sama velika, avstrijskim carom zvesto udana, pa vendar samoupravna, samostojna dežela, naj se imenuje potem žo Hrvatska ali Ilirija ali trojedina kraljevina ali Jugoslavija. Kar so nameravali in trdili Ilirci, to se jame izpolnovati, in bistveno tudi Starčevićanci nič drugega ne zahtevajo, samo da so ti preveč strogi centralisti v hrvaškem smislu, ter da hočejo slovensko in srbsko narodnost čisto zbrisati in spojiti s hrvatizmom.

Dosti dolgo časa so se Madjari branili vtelesenja granice v Hrvatsko, in ogerska vlada si je vse prizadejala, da bi stvar zavlekla, ker je le predobro vedela, da povečana

in okrepčana Hrvatska ne bo tako voljno prenašala madjarske nadvlade. Volja cesarjeva pa je bila močnejši od zavisti madjarske in tako se je Hrvatom vroča želja izpolnila. Hrvatje se ne veselijo zastoni, ne kinčajo Zagrebčani zastoni svojih hiš, kajti vtelesenje granice je važen dogodek v zgodovini hrvaški, ker je začetek vresničenja veliko-hrvatske ideje. Položen je temeljni kamen za veliko jugoslovansko kraljestvo pod Habsburško kraljevo rodovino, ker je upati, da bo Hrvatska k sebi potegnila tudi Dalmacijo in Bosno. Ta poslednja je zdaj še v izjemnem stanju, kakor prej granica, pa na veke tudi to stanje, da Bosna sama ne bi vedela, je li turška ali avstrijska, za zmirom to ne more ostati; tudi Bosna hotela bo deležna biti politične svobode in ustavnega življenja, in tačas pride trenotek, ko bodo Hrvatje tudi Bosno za sebe reklamirali.

Mi danes ne bomo razpravljali, ali bi kazalo tudi Slovencem, pridružiti se politično hrvatski kraljevini ali ne, ali bi bilo to mogoče ali ne; stvar še ni tako daleč dozorela, da bi bil tak razgovor potreben ali na mestu. Vendar imamo mi Slovenci brez ozira na to vprašanje uzroka dovolj, veseliti se nad povečanjem Hrvatske, ki je tudi močna zaslonba za Slovence in za Istrijance. Posebno Istrijanci, ki jih lahoni toliko zatirajo, bodo iskali in našli pomoči pri svojih hrvatskih bratih.

Pa tudi mi Slovenci ne bomo obupali, če prav zopet kaka nemškutarska vlada na krmilo pride, ker našli bomo podporo pri hrvaških bratih. Hrvatska je ena od političnih trdnjav za avstrijske Slovence in bo to zdaj še v po-

Poljaki in Slovanstvo.

„Poljaki! Vaše preródenje je nerazločljivo združeno z osodo Rusije.“

(Car Aleksander I. l. 1818.)

(Dalje.)

Staroslovanska zgodovina vabila je tudi druge učene Poljake, nahajajoča v njih več ali manje srečne gojitelje. Učeni grof Jozef M. Ossolinski († 1826) v razpravi „Początki Słowian“ izpeljuje Slované od Budinov, naroda že od Herodota omenjenega; Majevski poljski sanskritolog pokazuje na sorodnost Slovanov in Indov, zlasti v jeziku (o Słowianach i ich pobratymach, 1816); duhovnik Czajkowski v razpravi „Badanie historyczno-geograficzne o wielkim narodzi Scytyjskim, który później dat się poznać pod napisiskiem Słowian“ (1815) skoraj v vseh narodih starega sveta, kolikor ti niso Grki in Rimljani, Germani in Kelti, videva svoje Slované. Še več domišljijo o starih Slovanih je prinesel na dan poljski domoljub Kottontacy, v svojih študijah o najstarejši zgodovini ljudstva (Rozbior krytyczny zasad historyi i początku sodu ludzkiego (1805); on vidi skoro v vseh narodih starega sveta

Slované, in v slovanskem jeziku prvotni jezik, iz katerega so se razvili različni drugi jeziki; imé Libye spominja ga na Libušo, Ural na ca gorala, Skitje — skotaki, Roksolani-Rusini, Nevri-Nemci, Džibi-Čehi, Lahoni in Lazi-Lahi, Henioki-Hanaki, Sirecni-Sieradzjani itd. V takem duhu je razlagal Kottontaj zgodovino, zlasti poljsko, v Kremenskej gimnaziji, kjer je hotel kot mimoređen predmet uvesti tudi „splošno slovnico slovanskih jezikov“. Vse znanstvene cene prazna so dela o starodavni zgodovini nadškofa Magilevskega, Boguša Strenčevića (Recherches historiques sur l'origine des Sarmates, des Sclavons et des Slaves ou Esclavons et des Sarmates 1824, 2. izd. v Petrogradu. O teh delih je rekel Šaarih, da „so popolnoma ničeva in da le k smehu ali pomilovanju čitatelja zbujaajo“; Čarnocki pa je primerja lesu, kjer ni našel niti ene gobe. Da bi si napravili pojme o njegovi „učenosti“, omenjamo samo, da deli on Slované na Sarmate (Veneti, Srbi, Čehi, Poljaki, Kozaki), „Esklavone“, Hrvatje, Litvini in „Slove“ (Rusi, Moravci in Ilirci). Pri Bogušu je hvalevreden samo njegov namen, da bi se namreč v novi pričela bratovska zveza, sloga

in vzajemna zaupnost med narodi ene krvi, enega izvora; obé deli ste posvečeni cesarju Aleksandru, čegar država v Evropi dela Slované.

Pozoravredna prikazen na polji poljske slavistike in slavjanofilstva je arheolog Adam Čarnocki, ali kakor se je navadno imenoval, Zorian Dolega Chodakowski († 1825). V njemu se je brzo vnela misel pregledati vse slovanske zemlje, iskati tú starožitnostij in zbirati narodne pesni, pripovedke, običaje itd. Ta svoj namen je začel sprovajati od leta 1813, s pomočjo ruske vlade in „radodarnostjo edinega vladarja Slovanov“. Ni bilo še primerov, pravi on (Čarnocki), „da bi se Poljak pečal z zgodovinami stare Rusije, in zarad tega bi radostno vstopil na nezmerno razprostranost njene zemlje. Vzrok temu je bila vzajemna mržnja obojih narodov. Toda cesar Aleksander je pomiril mlajše brate, pomiril jih s starejšimi in pokazal jim skupni blagor. V tak čas, kateri bodočemu pokolenju mnogo obeta, osmelil sem se pozluziti nekoliko k temu velikemu delu in zaželim razrešiti vprašanje: kje je narod slovanski povsod in v vsem bil enosten, če je bilo to vsaj do sprejetja krščanske vere? Želim pokazati vsem Slovanom tako zrcalo, kjer

množeni meri. Madjarski in nemški listi se pač jezé, pa jim nič ne pomaga, slovanstvo se bolj in bolj utrjuje in se ne bo dalo več v hlapčevstvo potisniti. Hrabri narod hrvatski nam je na jugu porok za bodočnost in svobodo slovansko, na severu pa si bodo vedeli tudi marljivi in odločni Čehi, pa plemeniti Poljaki ohraniti in razširiti politično veljavo in narodno samostojnost.

Temeljna misel dualizma, namreč da sta k vladni poklicana in sposobna samo dva naroda v Avstriji, to je nemški in madjarski, ta misel je že zdaj ovržena in nemogoča postala, toraj je tudi dualizem sam nemogoč postal, in le vprašanje časa je njegova preustrojitve v — federalizem. Naravni razvoj stvari mora nas k temu pripeljati.

Politični pregled.

V Ljubljani 20. julija.

Avstrijske dežele.

Ustavoverci so začeli zopet **kmete loviti**. V Tečinu na nemškem Pemskelem hočejo sklicati velik kmečki shod, pri katerem bodo skušali kmete naščuvati, da bi zanje kostanj iz žrjavice izlekli. Težko, da bi se dali kmetje za nos voditi, čeravno so na nemškem Pemskelem kmetje sovražni slovanskemu življu, vendar tudi vedo razločiti med svojimi in med koristi onih dohtarjev in kapitalistov, ki jih hočejo za svoje namene zlorabiti. Ni je več hinavščine ne svetu, ko ta od ustavoverne stranke, če se hoče kmetom prijazno kazati, ko je vendar ves čas svojega vladanja ravno nasprotno delala. Za kmeta se nikdar niso brigali ti gospodje, on se jim nikdar ni smilil, obkladali so ga z vedno novimi davki; skrbeli pa so z materno priščitostjo za jude in druge njim podobne kapitaliste, podvzetnike, velike trgovce špekulante in „gründerje“, da so jih kolikor mogoče davkov obvarovali, zato pa jim naklonili skoro ves politični upliv. Kmeta so ogoljufali pri volilni pravici, ga izročili oduhovanju, pustili so mu kmetije razkosavati in po očitni dražbi prodajati. Zdaj pa kmetom obetajo zlate gradove; kdo jim bo verjel? V devetih letih so se male kmetije na novo zadolžile za 450 milijonov, to zahteva 27 milijonov obresti, ki jih morajo kmetje plačevati.

Leta 1874 je bilo 2619 sksekutivnih dražb, leta 1876 pa že 6500. Tako so liberalci za kmeta skrbeli in zdaj hočejo njegovo prijateljstvo

Madjarski listi „Egyetertes“, „Naplo“ in „Ellenör“ niso nikakor tega mnenja, kakor judovski „Pester Lloyd“, da bi zagovarjali našo ustavoverno stranko; nasprotno oni odločno obsojajo njeno delovanje in postopanje napram drugim narodom.

Minister **Tisza** je v erdeljski Madjariji, kjer je bil voljen, govoril o narodnostnem vprašanju, ter rekel, da priznava pravico narodov do svobodnega razvitka v narodnem jeziku, da se morajo pa vse narodne težnje ukloniti pred državno idejo in koristjo. S tem se je pridružil nazorom starorimskih državnikov, ki so zagovarjali vsemogočnost države, ter trdili, da je človek dolžan za državo vse žrtvovati, vero, svojo narodnost, svoje prepričanje, svoje življenje. Ko se je ukoreninilo krščanstvo, bilo je tega malikovanja države konec, prišla je v čast osobna svoboda. Novošegnim liberalcem bilo je prihranjeno, da so premagane nazore o nekem državnem božanstvu zopet začeli preslavljati; in v tem smislu je govoril tudi Tisza. Ko bi vlada ogerske dežele ne bila v madjarskih rokah, potem bi Tisza nemara drugače govoril. Lepe so sicer njegove besede, da priznava pravico narodov do svobodnega razvitka, pa kaj koristijo Slovakom, Srbom, Rusinom, Rumuncem, Saksom te lepe besede, — ako pa niso resnične, ako se jim narodnost brutalno zatira, uradi in šole pomadjarujejo!

Pa naj Tisza še toliko ponosno govori, vendar ogerski državi ne bo odpuščen dan plačila, ko bodo razne narodnosti z močnim glasom svoje prirojene pravice zahtevati začele.

Vnanje države.

Francoska vlada je princa **Don Karlosa** iz Pariza pregnala. V zatiranji mnihov in poštenih katoliških mož so ti republikanci res junaški, bolje bi bilo, ko bi svoje junaštvo pokazali nasproti Arabcem v severni Afriki, ki se iz francoskih vojakov norčujejo in jim strahopetnost očitajo.

Kako malo so **Lahi** vredni svoje svobode in politične samostojnosti, to so pokazali s tem, ko so papeža sramotno oropali, ko so svoje vladarje, kralja napoljskega, vojvode to-

skanskega, modenskega, parmanskega iz dežele pregnali, ko so samostane vse oplenili in jim pošteno premoženje pokradli. Zdaj se pa zopet enkrat vidi, da se niso v ničem poboljšali. Ko so se prenesli ostanki ljubeznjivega, nepozabljivega papeža Pija IX. v cerkev sv. Lorenca, kakor je ranji sam želel, bilo je pričakovati, da bo rimsko ljudstvo svojega dobrotnika pobožno spremljevalo na tej poti. Zgodilo pa se je ravno narobe. Ko so namreč pobožni ljudje spremljevali pogreb, prišla je druhal divjakov in brezvercev, naščuvana po prostozidarjih, in začela pogrebce s kamni bombardirati. Vpili so „živela Italija, živio Garibaldi! Na tla z duhovniki!“ Katoličani so bili razjarjeni in so odgovorili „živio papeži!“ Tako je prišlo do tepeža in neredov. Vse je vpilo, vekalo, žvižgalo, pretepavalo se s palicami in pestmi. Mestna policija je bila popolnem nezmožna red ohraniti, ali pa morda ni hotela. Vojaki so potem škandalu konec storili.

Kaj je vredno ljudstvo, ki celo pogreba ne spoštuje, ki mu nobena reč ni sveta? Obnašanje laške druhal mora se pristuditi vsakemu poštenjaku, če bi bil celo druge vere.

Dunajski škof Angerer je izrazil papeževemu poročniku svoje obžalovanje nad temi dogodki. Brez dvoma se bo ta dogodek splošno obsodil. Lahki so po celem svetu beračili simpatij, da so zamogli svoje kraljestvo vkup skrpiti; zdaj se pa kažejo svoje samostojnosti prav malo vredne.

Nekaj nenavadnega je tudi to, da nam Avstrijancem **laško** kraljestvo svoje prijateljstvo ponuja! Odkar so Lahi s Francozom v prepiru, nimajo kje prijateljev iskati in se hočejo na Avstrijo naslanjati, na tisto Avstrijo, ki so jo in jo še iz vsega srca sovražijo. Mi Avstrijanci pa se za tako prijateljstvo lepo zahvalimo, in ni je zveze, ki bi nam bila bolj zoperna, ko zveza z laškim kraljestvom, ki je nastalo iz krivice in ropu. Papežu so kakor tolovaji vzeli Rim in zdaj mislijo, da so velika moč, pa so bili še v vsih bitkah tepeni. S takim zavezuikom nam tudi dosti pomagano ni. Vrh tega pa bi tako prijateljstvo naše lahane v Trstu in Dalmaciji še bolj predrzne storilo, zato se bomo te nenravne zveze z rokami in nogami branili.

Bavarske volitve so nam neka pred-

se javlja on biti enega načna in morebiti tudi ene misli. Hodakovski, če tudi vnet Poljak, piše poljski in ruski, in za sodruga pri potovanju po Rusiji noče vzeti priporočenega mu Nemca, da bi se Nemci ne mogli ponašati, da Slovani tudi tukaj ne morejo biti brez pomoči nemške. — On si dopisuje z ruskimi učenjaki, s Koramzinom in Šiškovom, tako kakor s poljskimi in obžaluje, da med obojnimi slovanskimi učenjaki še traja starodavna nezaupnost in polarna noč, ali ne odreka se nade, da sčasoma Neva in Visla potečeta skupaj v blaženi harmoniji.

Hodakovski je hotel ogledati gradišča, mogile, narodne šege, tradicije, obrede, igre, pesni, nošnje, narečja, imena zvezd, zverin, rastlin, rudnin itd., vsakovrstne starodavnosti, novce, posode, pismene spomenike itd., v obče vse to, kar je provzročevalo enoto „unije“ Slovanov v najstarejši, predkristjanski dobi in kar bi prineslo hasen zgodovini vseh Slovanov. Hodakovski je smatral za neizogibno ozreti se po vseh zemljah slovanskih, vendar je to zamogel storiti le v zemljah poljskih in ruskih, ter zbiral material od vseh stanov. Hodakovski se ni dal motiti z izrečenimi dvoumnostmi in zmožnostmi o izvršenju tako ogromnega na-

mena in ni prenehal zbirati vse, kar je pokazovalo na enoto in bratstvo Slovanov. Prihujeni predmet Hodakovskega pa so bile gradišča po slovanskih zemljah, katerih je mnogo ogledal sam, o drugih pa zajemal sporočila iz ruskih map. On si je napravil svojo lastno sestavo: gradišča so bile baje posvečene mesta, kjer so se doprinala žrtve in vršili obredi; ter so se stavila v določeni oddaljenosti ena od druge, po določenem pravilnem načinu s vhodom od izhoda. Ali vse to sedanja kritika smatra za golo izmišljotino; gradišča so proti ostavki nekdanjih staroslovanskih „gradov“, — kjer so se še tudi doprinala žrtve — postavljeni na razne načine. Hodakovskemu je nasprotovalo pomanjkanje temeljitejšega znanstvenega izobraženja, ker se pri njem vrlo često nahaja; takó so mu n. pr. Rusi ljudje rusolasi (rusi), Čehi — ljudje čestni (častiti) ali kot dobri godci, ljudje tššef (tolažči; Clechowe, od utčha — tolažbo); Slovani — ljudje slaveči svoje bogove, gorod (grad) — beseda sorodna izrazom gora, rod, gorč; da so na gori gorele žrtve, prižgane rodom, narodom; tuja plemena v severni Rusiji, čudski Veš in Merja, Povolski Bolgari so bili neki tudi Slovani in gradišča na Dvini in Kamu so

takisto tudi slovanska itd. Poljski arheolog ni dovršil svoje počastne nakane ne samo zaradi notranjih razlogov, — že po l. 1821 mu je bila odvzeta državna podpora vsled kritike Kalajdoviče — marveč tudi iz drugih razlogov; ni mogel gotovo dovršiti eden človek vse, brez zadostovalne znanstvene izobrazbe, da tudi brez pripravnih del v tej stroki, takšno nalogo zamorejo dovršiti samo mnoge učene družstva po dolgoletnim delovanju. Toda Hodakovski ima to zaslugo, da je pokazal na neizogibno potrebo: podrobno spoznati bitnost Slovanov, kot temelj staroslovanske zgodovine, misel po vsem pripoznano od našega časa. Potreba je vrtil pod kmetjsko streho raznih najoddaljenejših krajev, govori po pravem Hodakovski *), „tú se še opravljajo stari odredi, popevajo starodavne pesmi, in med prostimi plesi se glasé imena pozabljenih bogov.“

*) Razprave in zbirke Hodakovskega so le deloma tiskane: Słowiańszczyzna przed chrześcijaństwem (1818 in 1835), nekatere reči tudi v ruskih časopisih Věstnik. Evrope (1819) Syn otečstva (1820), Istoričeskij Sbornik (1837 itd.); mapa gradišč je izdal nedavno Pogodin v svoji stari zgodovini Rusije.

(Dalje prih.)

igra za splošne volitve po Nemčiji, v nemški državni zbor, ki se bodo tudi letos vršile. Iz bavarskih volitev razvidimo, da liberalci na Nemškem vedno več tal zgubivajo in da bodo le v pomanjšanem številu stopili v državni zbor. Odkar jim je Bismark svojo prijaznost odpovedal, je ta stranka tako opušala, da bi se človeku skor smilila. Če bi bila zidana na trdne načela, ne bi je mogel premagati ne Bismark, ne cesar sam; ker se pa opira na same fraze, zato je brez moči in vpliva navzdol in navzgor. Največ je liberalcem škodovala zveza z judi, ker so morali zavolj tega odobriti judovski kupčijski program, ki obstoji v tem, da je kupčija povsodi prosta, davku pa skoraj nič podvržena. Če kmet svojo beraško kmetijo prepíše na svojega sina, mora velike pristojbine plačati, če pa judje na borzi delajo kupčije za tisoče in tisoče goldinarjev, so vsega davka prosti. Poslanec Hausner je dobro povedal, kako je zdaj brez davka, odkar je svoje posestva prodal in od obresti živi.

Glavno načelo judov je, da mora biti gibljivi kapital vsega davka prost, in če se hoče davek nanj naložiti, brž vpijejo, da se hoče s tem uničiti temelj ljudskega blagostanja, kmet se jim pa nikdar ne smili, če bi imel še tako visoke davke. Bismark je vso to sleparijo sprevidel, zato se je obrnil od judov proč, pa tudi od liberalcev, ki jude branijo in zagovarjajo. Bismark je katoliški cerkvi veliko krivice storil, pa v tem oziru ga moramo vendar pohvaliti, da on pošteno misli z nemškim narodom, ker ga hoče rešiti judovskih pijavk in nesrečnih liberalnih postav.

Bolgarsko sobranje, voljeno po pritisku kneza Battenberga čisto po njegovem smislu, je dovolilo knezu vse, kar je želel. Zdaj ima on za sedem let absolutno oblast. To novo dobo je knez prišel z oklicem do naroda, v katerem obeta spoštovati narodno „sobranje“, kar se pač malo vjema z njegovim prelomom ustave. Mi hočemo počakati, kako bo vladal. Ako ima srce za bolgarski narod, zdaj mu bo lahko koristil, ko ga nihče ne bo oviral; ako mu je pa le za absolutno oblast, pa pri tem svoj narod zaničuje, se bo kmalo prepričal, da so časi minoli, ko je Nemec Slovana brez strahu smel zasramovati. Da pre-svobodna ustava za Bolgare ni prikladna, to bo vsak sprevidel, če pomisli, da so bili Bolgari še pred kratkim turški sužnji; za tak narod je najbolj pripraven dobrohoten in pravičen absolutizem. Cela Evropa je v nekakem preporedu, ker je že sita liberalnih fraz, in vidi, da te ne pospešujejo ljudskega blaga, zato je imel knez Aleksander lahko delo, ko se je iznebil ustave; vendar pa so narodi že toliko dozoreli, da se ne pusté prodati, kakor čeda ovác, kakor je bilo v srednjem veku v navadi; zato mora tudi bolgarski knez paziti, da s svojim absolutizmom ne bo predaleč segel, sicer zna zgubiti svoj prestol. Ustavno življenje se je že tako ukoreninilo, da se ne bo dalo več odstraniti, pa v ljudskih zborih mora vladati krščanski duh, potem pojde vse dobro; parlamenti so prišli le zato v slab glas, ker so se dali navdihovati od framazon-skega, prostozidarskega duha, ki je spodjedal temelj evropske kulture, krščansko vero, ter jo hotel nadomestiti s frazami o človečanstvu, humaniteti, svobodi, napredku it. Pri tem pa so države čedalje bolj obubožavale, v dolgove bredle; brezverski duh je zatrl pravico in ljubezen, in države so primorane, čedalje več vojakov vzdržavati. Vse te nadloge so prišle iz brezverstva, in tako dolgo ne bo bolje, dokler se poganski duh sovraštva in večnega boja

zopet ne zatré. Tega stanja se hoče Evropa znebiti, zato smo rekli, da je vsa v preporedu, in to je tudi res. Krščanska svoboda bo prisla kot zmadovalka iz tega boja, iz te krize.

Izvirni dopisi.

Iz Kočevja, 18. jul. — 4. t. m. je Šalkovas pri Kočevju s cerkvijo vred do malega vsa pogorela. Revnim pogorelcem v pomoč je bila včeraj veselica na vrtu tukajšnje gostilne „na pošti“, obstoječa iz petja in godbe na gosle. Petje je izborno izvrševal krepki možki zbor pod vodstvom vrlega g. prof. Gerđiniča, godbo pa družba več gospodov pod vodstvom g. kapelnika Skále. Vdeležba je bila prav obilna, in nabral se je lepi znesek za ta blag namen. Vsa čast gre tudi g. poštarju Haufu, da je dal pri tej priliki svoj vrt krasno okinčati in razsvetliti, ter raznobarvino razsvetljavo še povikšal z umetelnim ognjem.

Iz Št. Petra na Notranjskem, 19. julija. (G. Kalan in nemški Schulverein.) „Slovenec“ nam je prav vstregel, ko nas je opozoril, da se gledé naše šole z nemškim „schulvereinom“ nekaj plete. Nam se še sanjalo ni pri tem naši narodnosti tolikanj protivnem društvu iskati pomoči in kar se je zgodilo, zgodilo se je nam za hrbtom proti naši volji po posredovanji tukajšnjega učitelja M. Kalana. Poklical je dva moža, ki sta sicer hvale vredna in poštena, pa ne poznata dovolj razmer, da bi bila zamogla o tej zadevi kaj govoriti. Tema je rekel, da ima prijateljev, ki bodo občini pri zidani na roko šli in ji prav radi posodili potrebnih denarjev. Kdo in kje da so ti prijatelji, tega jima pa ni povedal. Tudi naš župan ni družega vedel, kakor da je učitelj Kalan govoril o nekem posojilu, in se je silno zavzel, ko je slišal, da naj bi naša občina za ta denar zapravila svoje peščenje ter sebe in svoje otroke za vselej zapisala nemškemu judom na Dunaji. Tudi drugi možje so bili vsled te novice silno razjarjeni ter so se 10. t. m. zbrali pred Špiljarjem in javno oporekali temu, da bi se pri nemškem „Schulverein“ iskala pomoč. G. Korošec je naravnost rekel, da raje da on sam ta denar, kakor da bi občina pri omenjenem Slovencem protivnem društvu prosila in beračila ter bila v posmeh in pohujšanje vsem deželam slovenskim. Res smo reveži in veliki trpinji, pa poštene smo in poštene hočemo ostati.

G. Kalan se je skušal v nekem „Poslanem“ v „Narodu“ oprati, pa se mu je slabo obneslo. Rešil je sicer čast naše občine, ker tudi on pripoznava, da naša občina pri „Schulverein“ ni denarjev na posodo iskala; samega sebe pa ni opravičel, ker ni mogel povedati, da bi se bil kdo drug do tega nemškega društva obrnil in pri njem posredoval za našo občino. Vsa krivda toraj zadeva le njega samega; zato pa naša občina reči ne bode v nemar pustila, ampak bode odločno pokazala, da za nemški „Schulverein“ in njegove apostelne in privržence med slovenskimi učitelji ne mara.

Domače novice.

V Ljubljani, 21. julija.

(Nadvojvoda Karl Ludwig) se je v ponedeljek zvečer z brzovlakom zopet vrnil nazaj na Dunaj. Kakor se nam je pravilo, so naši vrli Sokolci na kolodvoru zbudili njegovo posebno pozornost, ter se je jako pohvalno o

njih izrekel. V ponedeljek zjutraj se je hotel iti kopat v mestno kopališče v koleziji, pa je svoj namen naposled spremenil ter obiskal deželni muzej. Tudi je ogledal zalogo rodoljubnih gospej in družbe rudečega križa, ki jo imajo za prvo potrebo pripravljeno. Jako ga je zanimal tudi kongres v Ljubljani ter je hotel vedeti, kje so posamezni vladarji stanovali, kje se k posvetovanji shajali, kakšen je bil siciljanski kralj itd. Velikega kosila se knez in škof niso vdeležili, kakor je bilo zadnjič povedano, ker so bili od birmovanja in večdnevnega potovanja še trudni, pač pa so vsled želje nadvojvodove ob 6. uri zvečer prišli k avdijenci. Nadvojvoda se je potem peljal v kočiji g. deželnega predsednika okoli Rožnika in okoli Grada ter je pozneje obiskal mil. kneza in škofa pa fml. Stubenraucha. Na kolodvoru sta ga pri odhodu zopet pozdravila g. deželni predsednik in fml. Stubenrauch, pa prišlo je bilo tudi mnogo ljudstva, katero ga je pozdravljalo z enako navdušenostjo, kakor pri prihodu. Ljubljana je presvitlemu gospodu neki prav zelo dopadla, manj zadovoljen pa je bil boje s hrano v gostilni.

(Naznanilo in vabilo.) V četrtek, dné 28. julija, bode po zahvalni sv. maši ob osmih zjutraj javna preskušnja v orgijarski šoli Cecil. društva, h kateri vse prijatelje cerkvene glasbe vljudno vabi odbor.

(Rokodelska družba) napravi v nedeljo 24. t. m. zjutraj izlet na Dobrovo, kjer bode imela ob 9. uri sv. mašo s pridigo.

(Veteransko društvo) napravi v nedeljo 24. t. m. popoldne izlet v Vevče.

(Deželne vlade svetovalec Schöppel) gre v stalni pokoj. Cesar so dovolili, da se mu pri tej priliki za njegovo mnogoletno in zvesto službovanje sporoči Njih zahvala.

(Za doktorja modroslonja) bil je 16. t. m. na graškem vseučilišču promoviran č. g. Janez Svetina, izprašani učiteljski kandidat in prefekt v Alojznici.

(Zrelostna preskušnja na ženskem učiteljišči) je bila v torek dovršena. Delalo jo je 23 kandidatinj. Prav dobro ste jo napravile 2, dobro 15, za eno leto ste padle 2, za dva meseca so 4 bile odstavljene.

(O petindvajsetletnici podpornega društva) v vradnem listu ne najdemo najmanjšega poročila. Znano je, da dnevne in domače novice vreduje g. Zupančič, ki je pa goreč ud vstavoverne ali nemške stranke, ter je to prav očitno kazal tudi pri vredovanju dotičnega oddelka „Laib. Zeitung“. To potrjuje tudi s preziranjem gori omenjene slavnosti. Ko bi bilo nemško strelsko društvo ali kaka privatna nemška družbica obhajala kako slovesnost, bi bil g. Zupančič spisal obširno poročilo, kakor se je svoje dni pri raznih prilikah res že čestokrat zgodilo. Poročilo o 25letnici podpornega društva pa je vrgel v koš, ker mu njegova vstavoverna vest menda ni pripuščala zapisati in razglasiti vesele prikazni, da med meščani ljubljanskimi tiste razdraženosti, ločitve in nasprotnega mrzenja ni, kakor si ga tukajšnji nemškutarji želé, ampak da vsi prav iz srca želé narodni mir in spravo, katero si je sedanje ministerstvo zapisalo na svojo zastavo. In g. Zupančič bi pri vsem tem, da skuša zatajiti in zamolčati vse, kar bi utegnili sedanji vladni koristiti in njen program podpirati, še vendar le rad ostal vrednik vradnega lista? On je morda tako kratkoviden to želeli in pričakovati, vlada pa gotovo nikdar ne bo tako slepa podpirati in plačevati ljudi, ki ji pri vsaki priliki nasprotujejo. Zupančič bo takrat pri-

*) Nahaja se enaka poslanica tudi v zadnjem „Slovenec“.

meren vrednik vradnega lista, kadar bo Dežman ali Vesteneck deželni predsednik kranjski.

(Gospem nunam) so cesar za razširjenje šolskega posloplja darovali 300 gld.

Razne reči.

— Spremembe pri učiteljstvu: Gospodičina Ana Demel pride v Kočevje. Umrli je g. Anton Langhof, učitelj v Mozli na Kočevskem. Izpraznjene so učiteljske službe: V Žaljni, (450 gld. letne plače), v Dolu, (400), v Hotiču (400), v Toplicah pri Zagorji (500), v Šmartnu pri Litiji (500 in 450). Prošnje naj se pošljejo do 8. avgusta okrajnemu šolskemu svetu v Litiji.

Galilejeva nagrobnica.

Sivi starček onemaga,
Zgrudi slep se, omedli;
Lepa duša pa, in blaga
Iznad odra govori:

Z Bogom, moja domovina!
Za milejšo gori vem.
Svojega pokopljí sina,
Zdaj ti v ječo voljno grem.

Ojstrih bratov zdaj puščice
Naj se mirno ohladé,
Ki so slepe brez pravice
Meni ranile serce.

Zdaj, ko gledam „zmote“ svoje,
Zdaj, ko v svetlo grem nebo,
Naj vesolni svet zapoje
Meni to nagrobnico:

„Trdil je: e pur si muove!
Zemlja se vrti okrog —
Veki se podé v valove:
„Galileja živi Bog!“ —

Golski.

— K smrti na vislice bil je 18. t. m. od dunajskih porotnikov obsojen gozdar Hietler, ki je 10. junija ustrelil bankirja barona Sothena. Zatoženec se je izgovarjal, da je bil tako zmešan, da ni vedel, kaj dela, pa ko se mu je sodba naznanila, padel je v omedlevco.

— Slovstvo. „Das arme Leben und bittere Leiden unseres Herrn nebst den Geheimnissen des alten Bundes“ imenuje se knjiga, ki je začela z mnogimi krasnimi podobami v snopičih izhajati pri Pustetu v Ratisbonu. Limburški škof so izdajatelju za to izrekli najtoplejšo zahvalo ter novo knjigo z naj večjo radostjo sprejeli in jo vsem vernim živo priporočajo. „Ravno v sedanjem času, pišejo omenjeni škof, ko si materijalizem in nevera s silo in zvijačo prizadevata v ljudstvu zatreti vero na Boga in na previdnost Božjo, in ko britke skušnje, ki so zadele sv. cerkev, tudi v marsikterem krščanskem srcu zbujaajo skrb, taka knjiga s tolikanj večjo močjo človeka povzdiguje in navdušuje za Boga in njegovo sv. cerkev. Svete prikazni od Boga poveljane device in priprave, pota in pripomočke, s katerim je neskončno usmiljeni Bog izvršitev svojega večnega sklepa gledé sv. odrešenja od začetka sveta do dopolnenja pripravljaj, tako živo pred oči stavljajo in nam tako natančno popisujejo svetnike, ktere je bil Gospod izvolil kot svoje služabnike in pomočnike pri izvrševanju svojih neskončno usmiljenih namenov, da se v srcih pobožnih čitateljev vera vtrdi, ter silno poživí ljubezen do Boga in otročje zaupanje v njegovo mogočno pomoč in neskončno modro previdnost. Zlasti pomenljivo in za notranje življenje in resno prizadevanje za pravo pobožnost je vse, kar nam prikazni zveličane device razodevajo iz najsvetejšega včlovečenja, iz življenja in britkega trpljenja našega Božjega odrešenika, kakor tudi iz življenja njegove

presvete deviške matere in o njenem skrivnostnem sodelovanji pri odrešenji grešnega človeštva. Ni vsakemu dovoljeno in dano vsaki dan v notranji molitvi premišljevatí skrivnosti najsvetejšega življenja in trpljenja Gospodovega. Vsako krščansko srce pa bo pri čitanji te pobožne knjige Gospoda Jezusa Kristusa takorekoč prav pred seboj vidilo in se dostikrat prisiljeno čutilo v duhu pred njim poklekniti in s sv. apostelnom Tomažem reči: „Moj Gospod in moj Bog! Zato sem prepričan, da se bo ta knjiga med katoliškimi družinami obilno razširila in veliko dobrega storila. In to bo tudi vam (g. izdajatelju) najlepše plačilo za Vaš trud pri tej novi izdaji, g. založniku pa, ki se ni zbal nobenih stroškov in nobenega truda, da je knjigo tako krasno osnoval, bodo gotovo prav srčno hvaležni vsi katoličani.

— Pastýr duhovní donáša v 9. sešitku I. tečaja najprej pridige in osnove od VI. do XII. nedelje po binkošti, govor konec šolskega leta in o blagoslavljanji šolskega prapora; potlej kateheze za dijake vže bolj odrasle, o katekizmu novem, razne šolske določbe; naposled je adresa českých romarjev do sv. Očeta, spisal latinski prošť Štule, več naukov iz pastirstva, pastirki list o Cirilu in Metodu českí, ki so ga dali svojim vernikom skupaj českí škofje, o Velehradu prav zanimive črtice nekoliko iz nove literature itd.

Dober kup ure.

Jaz pošiljam ure proti poštnemu povzetju, in če komu ura ni všeč, dam mu denar nazaj, toraj kupovalec ni v nobeni nevarnosti.

1 cilind-ura iz srebrnega nikla z verižico, prej 12 gl., zdaj 5 gl. 25 kr.

1 anker-ura iz srebrnega nikla z verižico, prej 10 gl., zdaj 7 gl. 25 kr.

1 srebrna remontoir Washington-ura z verižico, prej 30 gl., zdaj 15 gl.

Zlate urice za gospe, prej 40 gl., zdaj 20 gld. z verižico, za na vrat. (3)

Zlate remontoir-ure, prej 100 gl., zdaj 40 gl. Na pet let dobri stojimo.

Ph. Fromm, urar.

(Uhrenfabrikant, Rothenurmstrasse, gegenüber der Wollzeile Wien.)

Sveto leto

to je a) molitve pri okiskovanji treh cerkev s trojnimi litanijami; b) Poduk o odpustkih. Jutranja in večerna pobožnost, sv. maša in kratek poduk, kako sv. križev pot moliti in c) sostavek popolnih in nepopolnih lahko zadobljivih odpustkov.

Potem takem je knjižica, spisana po vis. čast. gosp. proštu Jarcu, tudi za poznejše čase prav pripravna in podučljiva.

Velja z ličnim zavitkom 20 kr., vezana pa 35 kr. Kdor jih 50 vkup vzame, dobi jih 5 po vrhu. (8)

Katol. bukvarna.

Katoliška bukvarna v Ljubljani.

Pred nekoliko časom smo na temu mestu naznanili čisto nov Brevir iz Turina. Skazalo se je, da je ta brevir nar boljši za popotovanje, kolikor jih je izišlo s tem, da se je naznanilo v „Slovenču“ jako dobro obneslo. Priporočilo od prečast. duhovščine iz vsih krajev, spodbudilo nas je, da ga zopet naznanimo v „Slovenču“, s željo, da bi tega brevirja ne manjkalo pri nobenem duhovnu. Lično v safjan vezani del, kateri se vsaki čas potrebuje, ni debelejši kot 2 1/2 cm., visok 12 cm. in širok 8 cm.

„Proprium de tempore“ in „Commune sanctorum“ so v posamezne sešitke razdeljene. Spredej in zadaj vezanega dela je taka naprava, da se lahko sešitek pridene po potrebi.

Na popotvanji brevirja, kot je ta, ni prezreti.

Tisk je sicer mal, ali zelo razločen. Rumenkasto-rujavi papir jako prijetno upliva na oči. Posebno bodi še opomnjeno priporočilo sv. Očeta, papeža Leona XIII., katero so naročili založniku pisati po nj. eminenciji kardinalu Nina:

Ce Bréviaire a été préparé par vous avec une heureuse invention a l'avantage surtout des prêtres voyageurs. (2)

(Ta brevir ste prav spretno sestavili, posebno za rabo popotnih duhovnov.)

Cena dela je: 7 gld. 20 kr.

Če si kdo želi omisliti kakih drugih liturgičnih del, radi mu postrežemo s zapisnikom.

K obilnemu naročevanju vljudno vabi

Katoliška bukvarna
v Ljubljani.

Prodaja vina.

V farovžu Šempeterskem pri Novomestu se dobi več veder raznega vina od leta 1879. Cena od 10—12 gld. (1)

Le še malo časa!

Samo za 8 gld.

pošljem vsakemu popolno jedilno opravo iz britanje srebra, in sicer teh le 51 krasnih reči:

- 6 nožev iz britanje srebra in angleškega jekla;
- 6 vilic iz britanje srebra prav močnih;
- 6 močnih žlic iz britanje srebra;
- 12 malih žlic za kavo iz britanje srebra;
- 1 močno veliko žlico za mleko, iz britanje srebra;
- 1 težko veliko žlico za juho, iz najboljšega britanje srebra;
- 2 krasna namizna svečnika;
- 3 lične kupice za jajca;
- 6 ličnih eizeliranih podčasnje;
- 1 lepo posodico za poper ali sladkor;
- 1 fino precejilo za čaj;
- 6 podnožnikov iz stekla;

teh 51 reči vseh skupaj velja samo 8 gld.

Te reči so bile nakupljene v neki veliki tovarni za britanje srebra, ki je pa falirala, ter so prej veljale 40 mark. Dobri stojimo za to, da ostanejo te reči lepo bele.

Naročila proti poštnemu povzetju (Nachnahme) se točno izvršujejo, dokler imamo reči še kaj v zalogi; pisma naj se pošiljajo pod napisom:

Herrn M. Rundbakin,
Wien II. Hedwigsstrasse 4.

Vsakdo se lahko brez škode prepriča, kako po ceni in kako krasno je to blago, ker se poslane reči, ako niso všeč, v 10 dneh lahko pošljejo nazaj in prejeto denarje takoj povrne.

(2)

Le še malo časa!